

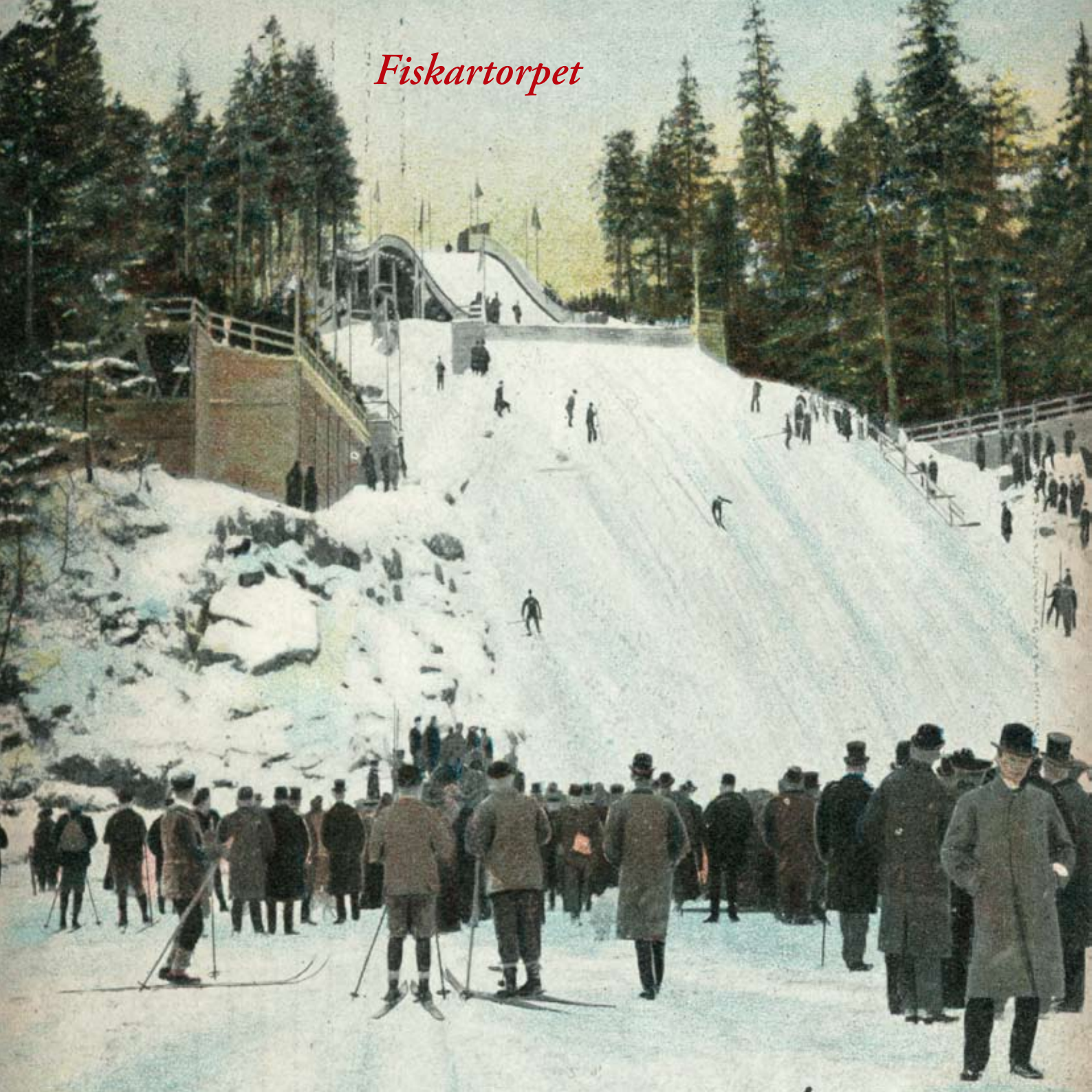
Idrottsanläggningar
i Stockholm
– en historisk exposé

Björn Persson

IDROTTSFÖRVALTNINGEN

Fiskartorpet

Förord

Idrotten i Stockholm har många ansikten. Fler än man kanske tänker på.

I denna genomgång lyfts ett 40-tal av arenorna fram. Några har redan fått lämna plats för andra verksamheter, några renoveras eller byggs om för att finna sin plats i det nya idrottslandskapet, och några är väl utvecklade och utrustade för samtidens evenemang.

Boken skildrar klassiker som Stockholms stadion och Hjorthagens IP och mer moderna arenor som Globen och Eriksdalsbadet. Idrotten har även i flera fall flyttat ut på gatan (eller i vattnet) och staden i sig har blivit en arena med löpning, skidsprint, simning och många andra idrotts- och motionsaktiviteter.

Samarbetet mellan staden och idrottslivet om arenorna är och har länge varit aktivt. Och det kommer att fortsätta även i framtiden. När Stockholm nu utvecklas både till en stad med ett aktivt motions- och idrottsliv, och till en evenemangsstad i världsklass, så ökar också betydelsen av stadens alla arenor.

Madeleine Sjöstedt

Kultur- och idrottsborgarråd

Stockholms stad

Idrotten behöver arenor

”Vad vore idrotten som företeelse utan dess idrottsanläggningar, stora som små. De med små eller inga läktarutrymmen eller de för tiotusentals åskådare. Enligt en beräkning för några år sedan fanns i Stockholm och dess kranskommuner 760 idrottsanläggningar, inomhus eller utomhus – bollplaner, bowlinghallar, golfbanor, idrottsplatser, ishallar, isrinkar, rackethallar, ridhus, simhallar, sporthallar och squashhallar etc. Av dessa fanns 197 inom Stockholm stads gränser”. Orden är saxade ur förordet till Stockholms Idrottshistoriska Förenings medlemskrift för år 2002, en beskrivning av distriktets populäraste och mest omskrivna idrottsanläggningar.

2

Ordet idrott betydde ursprungligen sysselsättning av olika slag, även andlig – ”vittra idrotter” – och först i mitten av 1600-talet kom idrott att gälla kroppsliga övningar och färdigheter, står att läsa i uppslagsverk från mitten av förra seklet. En idrottsanläggning är enligt Nationalencyclopedin ”en byggnad eller anläggning avsedd för utövare och åskådare av idrott”. Idrottsanläggningar är inga nya företeelser. Redan under medeltiden fanns i Stockholm åtminstone två offentliga badstugor. Den ena belägen vid Myntgatan, den andra vid Södermalmstorg. Under 1600-talet fanns två så kallade bollhus i Stockholm. Det äldsta, Stora Bollhuset, byggdes 1627 och låg vid södra sidan av Slottsbacken. Strax söder om detta uppfördes Lilla Bollhuset 1648–1653 som sedan 1720-talet är Finska församlingens kyrka.

I dessa Stockholms första ”idrottshallar” spelades det *jeu de paume* (sedermera tennis) och andra bollspel av hovet, de främmande legationernas medlemmar och den förmögna ungdomen i staden. I regel spelade man om pengar. Lilla Bollhuset utsågs 2005 till en av 100 idrotts-historiska platser i samband med Riksidrottsförbundets hundraårsjubileum. Stockholm erhöll också ett ståtligt ridhus i den 1620–1621 uppförda Rännarbanan eller Beridarebanan som den också kallades. Den låg invid nuvarande Hötorget och användes till 1698.

Den tidigaste uppgiften om organiserad idrott i Stockholm daterar sig till 1737, då föreningen eller rättare sagt sällskapsorden Livskvadronen bildades. Skvadronen rekryterade sina ”medlemmar” bland den yngre adeln och hade på sitt program ”ridderliga kroppsövningar, såsom att fäkta, dansa, rida, voltigera och/eller kasta olika typer av föremål”. När det gäller regelrätta idrottsanläggningar brukar man säga att dessa började byggas här i landet i slutet av 1800-talet. I städerna bereddes marken för de första riktiga fotbollsplanerna, normerade till

60 × 100 meter och som senare omformades till 65 × 105 meter. Dessa bollplaner försågs oftast med löparbanor runt om.

Gymnastiksalar byggdes för de gymnastiska övningar som Ling hade propagerat för. Mer välbärgade invånare kunde roa sig inomhus i tennishallar. Inte förrän långt senare, ungefär vid andra världskriget, började inomhusidrotterna komma igång på allvar och idrottshallar blev vanliga. Till en början var det handbollen som drev fram hallar. Motionsgymnastiken flyttade in i handbollshallarna medan skolgymnastiken alltmer blev skolidrott. Då nya sporter som basketboll, badminton och volleyboll introducerades i Sverige, målades även spelplaner för dessa idrotter i hallarna.

I olika uppslagsverk nämns Lunds Idrottsplats som en av de första hallarna och den anlades på 1890-talet. Idrottsparken i Stockholm, som invigdes 1896, tillhörde också en av de första. Innan hade det funnits ett antal provisoriska och primitiva idrottsplatser som exempelvis Svea Lifgardes idrottsplats på Ladugårdsgärde i Stockholm och Balders Hage i Göteborg. I Svensk Uppslagsbok från 1955 står att läsa: ”Idrottshallarna i Sverige äro uppförda huvudsakligen med tanke på inomhushandboll, men kunna dessutom användas till tennis, badminton, gymnastik, brottning, boxning och vissa idrottsliga hopp. Till idrottshallar kunna även räknas sådana, som endast äro konstruerade för en viss idrott; de benämnas dock oftast simhallar, tennishallar o.s.v.”

Ett litet antal badhus med simbassänger började byggas runt 1880, bland annat Strömbadet intill Tegelbacken. Omkring förra sekelskiftet flyttade isidrotterna från de frusna sjöarna upp på land till landisbanor. Detta skedde alltså långt innan de konstfrusna banornas tid som inleddes på allvar vid förra seklets mitt.

I uppslagsverket Nordisk Familjebok står också att läsa: ”Stockholm har ett stort antal idrottsanläggningar, som tillkommit till en början genom enskilt initiativ och därefter genom Stockholms Stads Idrotts- och Friluftstyrelse. De viktigaste äro:

- Svea Lifgardes IP 1890–1899
- Idrottsparken 1896–1910
- Stadion 1912–
- Östermalms IP 1906–
- Tranebergs IP 1911–1935, arrenderad av Djurgårdens IF
- Hammarby IP 1915–, ägd av Hammarby IF
- Johanneshovs IP 1930–, arrenderad av Stockholms Idrottsförbund, 1944 övertagen av staden.”

Idrottsanläggningar i Stockholms stad

Här nedan beskrivs 44 anläggningar för allehanda idrotter, var och en med sin egen intressanta historia, i kortkorta versioner, alltifrån Strömbadet 1880 till Globen 1989, i kronologisk ordning efter byggnadsår.

Strömbadet

Den första riktigt stora anläggningen av sin art uppfördes 1884 av Stockholms stad, mitt i stan inte långt från Tegelbacken, till en kostnad av 189 000 kronor. Syftet med anläggningen var ”att befrämja människors hälsa och att verka för simsportens spridande”. Badet bestod av en träbyggnad omfattande ett hopptorn och flera tävlingsanpassade bassänger, av vilka herrbassängen mätte 39 (!) meter. Arne Borg noterade flera världsrekord i bassängen och simhopparen Erik ”Loppan” Adlerz vann här flera svenska mästerskap i simhopp. 1936 revs anläggningen sedan vattnet i bassängen blivit så dåligt att badning helt enkelt förbjöds.

4

Svea Lifgardes IP

Denna anläggning lär vara Stockholms första idrottsplats och den tillkom 1889–1891 och låg i parken mellan Gustav Adolfskyrkan och Livgardesregementenas kaserner. Idrottsplatsen som var provisorisk, bestod av en mindre lös sandplan med plats för hopp och kast. Löpningar arrangerades vanligen på parkens sandgångar. På idrottsplatsen utkämpades de första svenska tävlingarna om den berömda Dicksonpokalen, en vandringspokal uppsatt av kammarherren James Fredrik Dickson och som tilldelades segraren i löpning en engelsk mil, 1 609 meter, vilket var tre varv på den backiga banan runt kyrkan. Dåtidens stora friidrottsförening, AIK, arrangerade där under flera år stora idrottsfester. De sista stora tävlingarna arrangerades 1899.

Fiskartorpet

”Fiskis” torde vara mest känt för sin slalombacke som sedan länge är nedlagd. Men förr var den och hoppbackarna ett eldorado för vintersport. Hoppbackarna finns fortfarande kvar. Backen började byggas omkring 1890 och tillät hopp på tio (!) meter. Backen kompletterades 1900 med ”mellanbacken” eller ”självmördaren” som den också kallades. Några år därefter invigdes den stora tävlingsbacken. Anläggningen byggdes om och kompletterades efterhand och 1934

var backrekordet uppe i hela 45 meter. När Fiskartorpet var som mest populärt i mitten av förra seklet fanns där tre hoppbackar, en slalombacke och spår för såväl skidlöpning som vanlig löpning.

Idrottsparken

Idrottsparken invigdes 1896 och låg på platsen där Stadion nu finns. Kronprinsens Lawn tennis-klubb och Stockholms Allmänna Velocipedklubb, SAVK, erbjöds av Kronprins Gustav att vid området som hette Planterhagen anlägga en större allmän idrottsplats. Där fanns cykelbana, fotbollsplan och tennisbanor men också banor för löpning, hopp och kast. På vintern anlades en skridskobana på fotbollsplanen och en backe ställdes i ordning för kälkåkning. Inom området fanns också Stockholms första tennispaviljong, den som vi numera känner till som Tennisstadions C-hall. 1910 flyttades den till sin nuvarande plats i samband med att ”parken” revs för att ge plats för det inför Olympiska Spelen 1912 nybyggda Stockholms stadion.

Ryttarstadion

Ryttarstadion vid Storängsbotten och Lidingövägen består av två enheter, dels inomhusanläggningen som egentligen är Ryttarstadion och som färdigställdes så sent som 1964, dels utomhusanläggningen som formellt heter Stockholms Fältrittklubbs Ridbana och som uppfördes redan 1900. Det är måhända just Stockholms Fältrittklubbs Ridbana som gjort anläggningen känd för sina många nationella och internationella tävlingar, bland annat de årligen återkommande Stockholms Rytterspel. För att inte tala om alla tävlingar i modern femkamp. Ridning är ju en av den kampens fem grenar. Den avslutande terränglöpningen hade start och mål vid Ryttarstadion med banan i den intilliggande Lill-Jansskogen. Ryttarstadions inomhusanläggning består bland annat av en stor manege med läktare uppe på vinden. Inom anläggningen finns också stallar för inte mindre än 130 hästar.

Tennisstadion

Den äldsta hallen av tre vid Tennisstadion var den så kallade C-hallen som 1911 flyttades från dåvarande Idrottsparken för att ge plats för Stadion. Den nuvarande B-hallen byggdes 1923 av Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande. A-hallen uppfördes 1928 av AB Tennisstadion som då arrenderade anläggningen. Den sistnämnda hallen betraktades då som den mest magnifika tennishallen i världen. Anläggningen bestod som mest av sju banor inomhus och åtta utomhus, varav en byggdes om till centercourt 1946. På Tennisstadion har Sverige bland

annat spelat flera Davis Cup-matcher. Sedan 1974 är C-hallen kulturminnesmärke. Riksantikvarieämbetet sköt tillsammans med bankmannen Marcus Wallenberg till pengar för restaurering vilken var genomförd 1977. I dag består Tennisstadion av totalt åtta tennisbanor, varav två utomhus, samt tio badmintonbanor. Anläggningen drivs i privat regi.

Centralbadet

Badet stod färdigt 1904 och hade en bassäng på 25 yards (22,86 meter) och var också försedd med moderna sviktar och en 3,5-meterstrampolin. Under perioden 1918–1934 var det Stockholms enda tävlingsbana inomhus. Även här har Arne Borg satt världsrekord. Det fanns inte så många åskådarplatser, bara 300, så de flesta fick stå i parken utanför och titta in genom fönstren som stod öppna.

För att publiken utanför skulle hänga med så stod där en ”gubbe” som kallades för Java. Han hade en otroligt hög röst och berättade för alla utanför vad som hände i hallen. Badet användes för tävlingsverksamhet fram till 1934 då Sportpalatset kom till och övertog den verksamheten. För idrottsändamål användes badet dock ända fram till 1977. Därefter byggdes det om och heter numera Centralbadet, Stockholms Brunnsbad. Badet drivs privat och har friskvården som ledstjärna.

6

Östermalms IP

Idrottsplatsen började anläggas år 1900 av Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande och invigdes 1906 av konung Oscar II. Den lär ha varit en av de få i världen där man kunde springa 200 meter på en rak bana. I början hade den flera fotbollsplaner, varav de två nedre med gräs, läser vi i ett gammalt protokoll.

1923 arrangerades VM på skridsko på Östermalms IP och vintern 1932 Svenska Mästerskapen för första gången. 1930 tar Stockholm stad över idrottsplatsen och den får så småningom sin nuvarande form. Två fullstora fotbollsplaner av grus och den tidigare nämnda 200 meters raka löparbanan samt ett löparvarv runt fotbollsplanerna som mäter hela 535 meter. På 1930-talet genomfördes många motortävlingar och så sent som på 1980-talet VM-kvaltävlingar i isracing.

1970 fick idrottsplatsen sin konstfrusna 400-meters hastighetsbana för skridskoåkning. Här spelades även flera SM-finaler i ishockey. För några år sedan uppfördes en ny läktarbyggnad, till det yttre lik föregångaren från 1930-talet, som förstördes efter en anlagd brand i slutet av

Centralbadet

1990-talet. I dag består idrottsplatsen av två fotbollsplaner med konstgräs, hastighetsbana på vintern och dessutom en ishall för bland annat ishockey.

Stockholms stadion

Stockholms stadion uppfördes för att vara huvudarena för de Olympiska spelen 1912. Den började byggas 1910 sedan Idrottsparken rivits. Den ritades av Torben Grut och byggherre var Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande. Byggnadens yttre består av tegel från Helsingborgs Ångtegelbruk. Stadion kostade exakt 1 177 086,62 kronor att bygga. Den invigdes den 1 juni 1912 av Konung Gustav V.

Stadions ändamål fastställdes av Centralföreningen och den skall ”för den svenska gymnastiken och idrotten upplåtas till gymnastik- och idrottsorganisationerna, i andra rummet åt sångarfester, fester och festföreställningar för filantropiskt ändamål, utställning av historiska, militära och andra skådespel och uppvisningar. Ej upplåtas för sammankomster eller fester, under vilka partipolitiska uttalande kunna förekomma” står det i statuterna.

Stadion fick redan 1939 en konstfrusen ishockeybana vilken revs 1972 i samband med att de första allvädersbanorna för friidrott anlades.

1956 anordnades ryttartävlingarna vid Olympiska spelen här. Resten av tävlingarna genomfördes i Melbourne, Australien, men karantänbestämmelserna för hästarna gjorde det omöjligt att ha hästtävlingarna där. 1958 var det dags för Friidrotts-EM med en nybyggd fondläktare som numera är riven.

1 juli 1964 överläts Stadion från svenska staten till Stockholms stad mot att staden fick disponera marken söder om Sergels Torg, där Kulturhuset nu ligger. För att komma åt den marken fick staden åta sig att svara för driften av Stadion till priset av en krona.

Sverige har spelat inte mindre än 69 landskamper i fotboll på Stadion, innan Råsunda byggdes. Där har också spelats hela 46 SM-finaler i bandy under åren 1913–1965. Åtskilliga friidrottstävlingar av hög internationell klass har anordnats och ett icke ringa antal landskamper, många finnkamper men också den historiska landskampen mot Tyskland 1934 då Sverige vann efter en avslutande stafettseger.

VM på skridsko har arrangerats på Stadion liksom EM och VM i konståkning, EM och VM i ishockey 1949 och 1954. Vid just VM 1949 rasade läktaren vid matchen Sverige–Kanada då publiktrycket blev för stort.

Isracing har körts på Stadion och VM i speedway härbärgerades här så sent som våren 2005 och ryttar-VM 1990. Anläggningen har varit platsen för popkonserter, boxningsgalor med

Stockholms stadion

bland andra Ingemar Johansson, Lennart Risberg samt konståkningsgalor med Sonia Henie, Gillis Grafström, Ulrich Salchow, May-Britt Rönningberg och Magda Julin för att nämna några.

Sven Hedin har där talat till massorna och till och med pansartrupperna har använt Stadion en gång för uppvisning av ett låtsaskrig.

Stadion torde vara en av världens mest omtalade friidrottsarenor. På en tavla vid stora ingången redovisas samtliga 81 världsrekord som noterats där, alltifrån det första av amerikanen Donald Lippincott som vann OS-finalen 1912 på 100 meter med 10,6 fram till det senaste noterat av dansken Wilson Kipketer på 800 meter 7 juli 1997 med tiden 1.41,73.

Popgalor med såväl Eurythmics som Bruce Springsteen, David Bowie och Rolling Stones har lockat stora skaror till Stadion. Rolling Stones har publikrekordet för anläggningen, 35 200 åskådare vid en konsert 1995.

Aspuddens IP

Idrottsplatsen anlades åren 1912–1913 och byggdes om 1929–1930. I Allhems Sportlexikon från förra seklet läser vi: ”Fotbollsplan 100×60 meter (gräs) och löparbana 359,4 meter. Förvaltas av Stockholms Stads Idrotts- och Friluftstyrelse. Vintertid belyst ishockeybana och en mindre skridskobana för barn”. Fortfarande är det en av distriktets mest idylliska idrottsplatser, mitt ibland hyreshus. Det finns i dag en gräsplan för elvamannalag, en grusplan för sjumannalag och en rak löparbana för skolidrott.

Hammarby IP

Idrottsplatsen kallas också Kanalplan efter sitt läge alldeles intill Hammarbykanalen. Anläggningen färdigställdes 1915 och byggdes av ideella krafter. Idrottsplatsen var tummelplats för dåtidens ”Bajen”-stjärnor och var länge en idrottsplats som användes för fotboll och speedway. En kolstybbsbana fanns för löpning och en ishockeybana där allsvenska ishockeymatcher spelades med dåtidens dominanter i svensk ishockey, Hammarby IF. Idrottsplatsen hade länge en karaktäristisk hörna av fotbollsplanens gräsplan försedd med kolstybb på grund av löparbanornas kurvradie som måste gå ”över” gräset. Speedwaygalor var legio i många år, med bland andra ”Varg-Olle” Nygren. Men 1968 var det slut med speedway på grund av det störande bullret för de närbelägna lägenheterna på Bohusgatan och Södermannagatan. Anläggningen består numera av en konstgräsplan för fotboll och rakbanor för skolidrott. Kanalplan drivs idag av Hammarby IF och är allsvensk arena för damlaget i fotboll.

Johanneshovs IP/Söderstadion/Hovet/Globen

Johanneshovs IP, som den första idrottsplatsen i detta område hette, började byggas redan 1918 som nödhjälpsarbete och stod färdig 1928. Den låg ungefär där den stora bussterminalen vid Gullmarsplan finns idag. Området var från början Johanneshovs Skans. När Stockholm expanderade efter första världskriget löstes marken in från staten och man började bygga en idrottsplats i form av en romersk teater. Den drevs i början av Stockholms Idrottsförbund men övertogs av staden 1929 eftersom idrottsförbundet inte längre ekonomiskt klarade av driften. Efter ytterligare några år, i början av 1930-talet, flyttades idrottsplatsen till en plats ungefär där Globen ligger idag. Då fanns det en gräsplan och två grusplaner, löparbanor och åskådarlåktare för 5 000 åskådare. Där spelades bland annat allsvensk bandy i många år.

I mitten av 1950-talet fick idrottsplatsen ge utrymme för andra byggnader, bland annat Johanneshovs Isstadion, nuvarande Hovet, som invigdes 1955. Den ursprungliga utomhusrinken kostade 3,5 miljoner kronor och hade en kapacitet på 17 500 åskådare, även om ishockeymatchen Djurgården–Gävle Godtemplares IK 1957 lockade hela 18 020 åskådare.

Inför ishockey-VM 1963 i Stockholm blev det aktuellt att bygga ett tak över utomhusrinken som kostade 5,5 miljoner inklusive all inredning. Inomhusarenan började takläggas i april 1961 och invigdes i november 1962 med en ishockeylandskamp mellan Sverige och Norge.

The Beatles gav fyra konserter på Johanneshovs Isstadion den 28 och 29 juli 1964.

Namnet Söderstadion dök upp redan 1916 då det rasade en våldsam debatt i tidningen Nordiskt Idrottslif om det gräsliga namnet Söderstadion som myntats av en journalist och som avsåg Hammarby IP. Hammarby IF svor sig dock fri – och tog till och med ett styrelsebeslut på att aldrig mer i sin reklam använda namnet Söderstadion (!). Som bekant har detta löfte inte hållits. I början av 1960-talet började projekteringen för en mer tidsenlig anläggning än den tidigare Johanneshovs IP, och hösten 1965 blev det som vi idag känner som Söderstadion färdig. Under sommartid fanns plats för 15 000 åskådare och under vintertid 22 000 åskådare. Planen försågs dessutom med en konstfrusen bandy bana. Där avgjordes under åren 1967 till 1989 SM-finalerna i bandy. 1990 strängdes bandybanans isaggregat av och sedan dess är Söderstadion ”bara” fotbollsarena.

I samband med byggnationen av Globen, som invigdes 1989, byggdes Söderstadion om och fick en kapacitet för bara drygt 10 000 åskådare. Hovet byggdes om och nyinvigdes 2002, och blev också den en evenemangsanläggning, och inte bara ett ishockeytempel. Hovet har plats

för 8 400 åskådare. I områdets olika anläggningar hade dittills många olika typer av evenemang ägt rum. På gamla Johanneshovs IP bland annat allsvensk bandy, i Hovet ishockey-VM, Davis Cup-tennis, VM i bordtennis, friidrottstävlingar, proffsboxningsgalor med såväl Bosse Högberg som Ingemar Johansson och Sonny Liston. Men även landskamper i handboll, Formel-K-bilar, konståkning och skidåkning.

Området kompletterades med en av idrottsvärldens stoltheter, Stockholm Globe Arena, en utpräglad evenemangsarena med 13 850 sittplatser vid ishockeymatcher. Men där har funnits fler åskådare, 14 303 personer vid EM-finalen i handboll 2002 och 16 337 personer vid en Bruce Springsteen-konsert. År 2009 bytte anläggningen namn till Ericsson Globe.

Bergs Arkitektkontor vann pristävlingen om att få utforma anläggningen. Taklagsfesten ägde rum i januari 1988 och i februari 1989 invigdes Globen. Den har varit EM- och/eller VM-arena i innebandy, volleyboll, basketboll, ishockey, brottning, handboll och friidrott. Påven har hållit gudstjänst där, Dalai Lama har haft en föreläsning för Stockholms gymnasister och det har genomförts idrottsgalor och schlagerfestivaler.

12

Hammarbybacken

En av förra seklets stora anläggningar var Hammarbybacken som för länge sedan har försvunnit. På den tiden då Sverige var en av backhoppningens stora nationer fanns en hoppbacke i slänten från förorten Hammarbyhöjden ner mot det som vi idag kallar Hammarby Sjöstad. Hammarby Skidbacke byggdes 1917, ombyggdes 1945 och 1953 och var konstruerad av arkitekten Axel Norling för hopplängder på 50 meter. Den ägdes av Svenska Skidförbundet och arrenderades av Djurgårdens IF och dess backhoppningssektion.

I Hammarbybacken lockade dåtida storheter som ”Selånger”, Thure Lindgren, ”Brätt-Kalle” Holmström, ”Lill-Holger” Karlsson och Folke Mikaelsson stora skaror på tiotusentals backhoppentusiaster till tävlingarna. Backrekordet blev 62 meter innan man 1963 rev hopptornet av trä, sedan befolkningen i de omgivande hyresfastigheterna redan börjat rivningen genom att regelbundet förse sig med ved till brasorna hemmavid.

Dagens Hammarbybacken är en alpin anläggning med snökanoner, liftar och flera nedfarter.

Eriksdalsbadet

”När Stockholm Stads Vattenledningsverk nedlades 1919 stodo de därvarande reningsbassängerna tomma fram till 1925. Staden iordningställde då fyra av dem till badbassänger och utarrenderade dem till Sim- och Idrottsklubben Hellas som sedan dess stått för badets skötsel”,

Johanneshovs IP

stod att läsa i Nordisk Familjeboks Sportlexikon från 1950-talet. Det första badet stod klart 1929 och det nya Simstadion i Eriksdal var under 1930-talet Sveriges mest anlitade tävlingsplats för simning sommartid. Anläggningen omfattade 1939 inte mindre än fem simbassänger, därav ett simstadion med 1 000 åskådarplatser och sex tennisbanor. Simstadions bassäng var $33,33 \times 17,60$ meter och hade hopptorn och sviktar. Två av de övriga bassängerna hade måtten 36×23 meter respektive $36 \times 17,60$ meter.

Detta första Eriksdalsbad ersattes 1962 med en reglementsenlig bassäng med 50-metersbana och läktare för 3 000–4 000 åskådare. Där fanns också en hoppbassäng, en allmänhetens bassäng med 25-metersbana och en undervisningsbassäng på 12,5 meter. Anläggningen beräknades ha kostat 3,8 miljoner kronor att anlägga. 1964 invigdes dessutom en simhall inomhus med 50-metersbana, och utomhusbadet fick en plashall över 50-metersbassängen.

I samband med OS-satsningen i slutet av 1990-talet lösgjordes pengar för ett hypermodernt bad med en 50-metersbassäng och åskådarplatser för 1 200 personer, en 25-metersbassäng med hopptorn och åskådarplatser för 2 700, ett äventyrsbad med bubbelpooler och rutschbanor – ett eldorado för stockholmarna, inte för inte har Eriksdalsbadet kallats Simningens Globen.

Hornsbergsvelodromen

Cykelarenan i Kristinebergsområdet fick kort livslängd. Den uppfördes 1923 av byggmästarbröderna Paul och Ruben Ljungberg från Gustavsberg och betraktades då som en av världens främsta. Den göts i cement och hade ett banvarv på 333,33 meter och med doserade kurvor. Läktarna fick en hästskoform och hade plats för närmare 10 000 åskådare.

Åren 1924 och 1927 arrangerades här Nordiska Mästerskap, och under några år fanns vid anläggningen en anställd dansk tränare. SM-tävlingar på såväl 5 000 meter som 10 000 meter arrangerades. Av velodromtävlingarna var stayerlopp – man åker efter en farthållare – särskilt populära. Harry Persson fick också plats med boxningsgalor. Velodromen stängdes 1931 för att ge plats för det nuvarande Hornsbergsgaraget för bussar från SL och andra företag.

Enskede IP

Idrottsplatsen invigdes 1927 och var på sin tid en av landets främsta för hastighetslöpning på skridskor. Enskede IP var också berömd för sina snabba kolstybbsbanor. Där har arrangerats såväl SM som landskamper på skridsko, stora internationella tävlingar i friidrott och allsvensk fotboll så sent som 1990. Hammarby IF spelade då några matcher där under Söderstadions ombyggnad. Numera är det fotboll på lägre nivå som gäller och friidrott med såväl Hellas som

Hornsbergsvelodromen

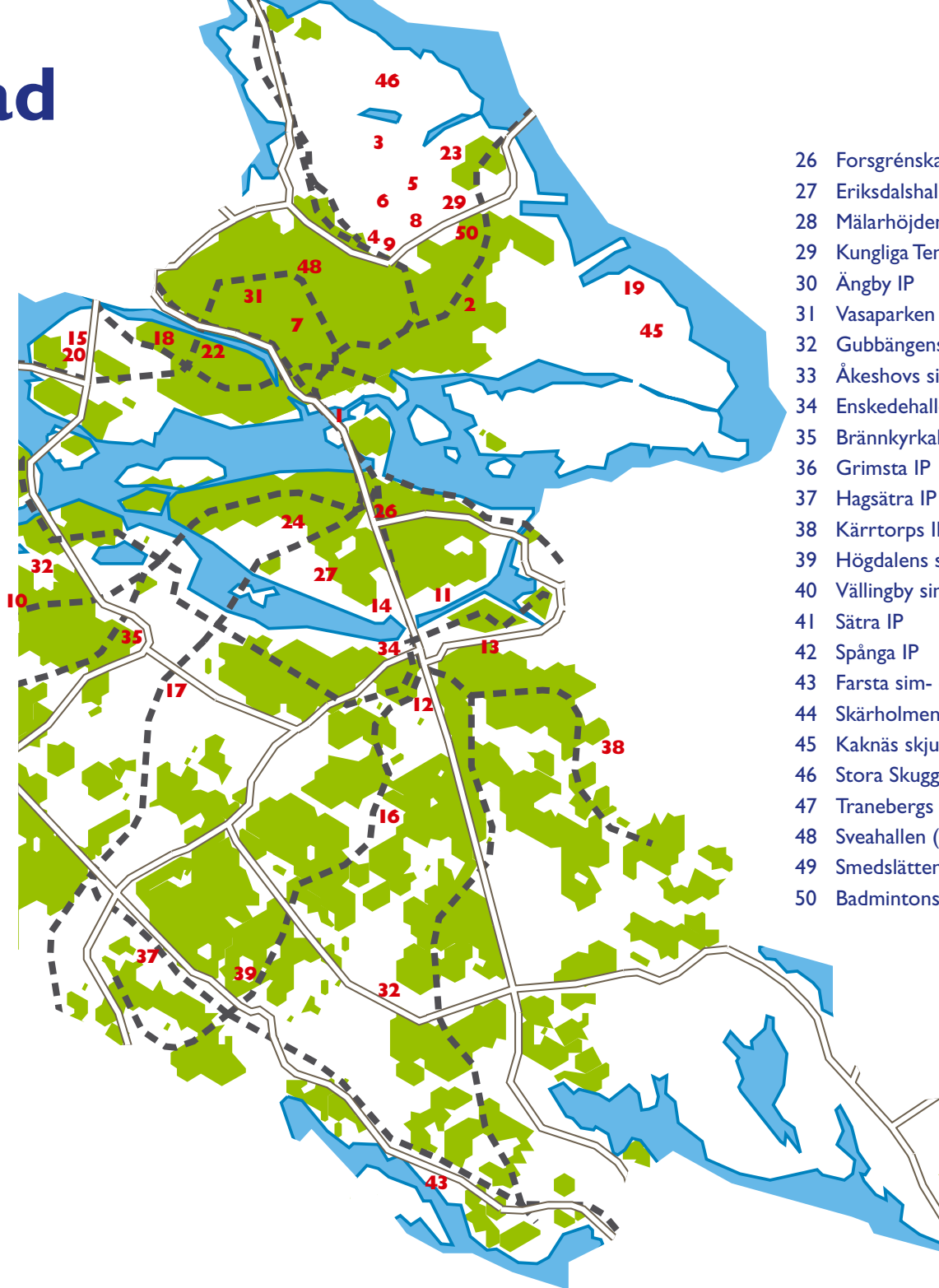

Idrottsanläggningar i Stockholms

- 1 Strömbadet
- 2 Svea Lifgardes IP
- 3 Fiskartorpet
- 4 Idrottsparken
- 5 Rytтарstadion
- 6 Tennisstadion
- 7 Centralbadet
- 8 Östermalms IP
- 9 Stockholms stadion
- 10 Aspuddens IP
- 11 Hammarby IP
- 12 Johanneshovs IP/Söderstadion/Hovet/Globen
- 13 Hammarbybacken
- 14 Eriksdalsbadet
- 15 Hornsbergsvelodromen
- 16 Enskede IP
- 17 Älvsjö IP
- 18 Stadshagens IP
- 19 Lindarängens ispalats
- 20 Kristinebergs IP
- 21 Stora Mossens IP
- 22 Sportpalatset
- 23 Hjorthagens IP
- 24 Zinkensdamms IP
- 25 SALK-hallen

stad

- 26 Forsgrénka badet
- 27 Eriksdalshallen
- 28 Mälärhöjdens IP
- 29 Kungliga Tennishallen
- 30 Ängby IP
- 31 Vasaparken
- 32 Gubbängens IP
- 33 Åkeshovs sim- och idrottshall
- 34 Enskedehallen
- 35 Brännkyrkahallen
- 36 Grimsta IP
- 37 Hagsätra IP
- 38 Kärrtorps IP
- 39 Högdalens sim- och idrottshall
- 40 Vällingby sim- och idrottshall
- 41 Sättra IP
- 42 Spånga IP
- 43 Farsta sim- och idrottshall/Farsta IP
- 44 Skärholmens sim- och idrottshall
- 45 Kaknäs skjutbana
- 46 Stora Skuggans skjutbana
- 47 Tranebergs IP
- 48 Sveahallen (bowling)
- 49 Smedslättens tennisbanor
- 50 Badmintonstadion (Gärdet)

Hammarby. Den tidigare välkända karakteristiska lilla träläktaren brann ner 1979, men ersattes med en ny och på 1980-talet fick anläggningen också nya, fina allvädarsbanor för löpning.

Idrottsplatsen har inte bara använts för idrott utan även konserter av olika slag. Operasångaren Jussi Björling har fortfarande publikrekordet på 6 000 åskådare. På Enskede IP har också Gösta ”Snoddas” Nordgren sjungit sin ”Flottarkärlek”.

Älvsjö IP

Idrottsplatsen har egentligen varit två stycken. Den gamla anlades i slutet av 1920-talet och ligger lite längre söderut längs stambanan än den nuvarande och kallas i folkmun för Älvsjö Gamla IP. Den nuvarande idrottsplatsen invid pendeltågsbanan mot Nynäshamn invigdes i maj 1936 och har sedermera moderniserats – 1968, 1971 och nu senast bara för några år sedan då den tidens suveräner i svensk damfotboll, Älvsjö AIK, bland annat fick ny gräsmatta på sin huvudplan. Tidigare fanns där också löparbanor. En grusplan för elvamannafotboll finns fortfarande kvar.

18

Stadshagens IP

Idrottsplatsen byggdes 1930–1931 med två sandplaner för fotboll och en 359 meter lång löparbana. Idrottsplatsen hade sin storhetstid på 1930- och 1940-talen med bandy och friidrott som de största sporterna. Allsvensk bandy spelades ofta på Stadshagen – fanns det inte bandyis någon annanstans under de milda vintrarna så fixade platschefen ”Acke” Eriksson detta. Och det var långt innan konstfruset ens var på tal. Gångtävlingar har förekommit med bland andra John Mikaelsson. Det fanns också en skidhoppbacke i kanten ned mot Hornsberg. En minnesvärd vårdag hade Stadshagens IP samtidigt en fotbollsmatch på Stora planen, en bandymatch på den lilla och en backhoppningstävling. Resterna av den lilla backen kan fortfarande skymtas i slänten. Publikrekordet lär vara från en träningsmatch i fotboll på 1930-talet mellan Djurgården och Sandvikens IF som lockade 6 500 åskådare.

1983 fick Stadshagen konstgräs på stora planen och den lilla grusplanen fick uppvärmning för en total kostnad av 3,6 miljoner kronor. Lilla planen användes sedan för bland annat träningsmatcher under tidiga vårar för stadens allsvenska fotbollslag.

Lindarängens ispalats

Ispalatset, som det kallades, invigdes i december 1931 och blev landets första ishall. Själva byggnaden finns fortfarande kvar ute vid containerterminalen vid Loudden på Djurgården.

Det var från början en hangar tillhörande Stockholms flyghamn – en sjöflygplats som byggdes på 1910-talet. Men 1930 ansågs flyghamnen för liten och man gjorde en ishockeyhall av hangaren.

Ishockeyplanen fick inte fulla mått – men det gick bra ändå. Publikkapaciteten var 1 800 åskådare. Ishallen fanns under åren 1931–1939 och det spelades bland annat totalt sju SM-finaler där. Det var fullsatt vid två av dem, Hammarby–Göta 1933 (3–1) och Hammarby–AIK 1936 (5–1).

Kristinebergs IP

Idrottsplatsen anlades åren 1930–1933 och omfattande 55 400 kvadratmeter som rymde en gräsplan och en grusplan för fotboll. Gräsplanen var omgiven av löparbanor med ett varv på 407 meter. Där fanns också i många år en ishockeyrink med naturis och en kastplan på 2 000 kvadratmeter. Den karakteristiska läktaren med 930 sittplatser är en raritet med en egen stil.

Idrottsplatsen har alltid kallats för ”Krillan” och upprustades 1969 och fick allvädersbanor för löpning. Idag används idrottsplatsen för fotboll och friidrott, men även amerikansk fotboll har huserat där några gånger.

Stora Mossens IP

Idrottsplatsen anlades 1933 och omfattade en fotbollsplan av grus på 100 × 63 meter med löparbanor runt av kolstybb med ett varv på 383 meter samt en kastplan på 3 000 kvadratmeter. Kastplanen användes senare som fotbollsplan där Stockholmsalliansen (AIK, Hammarby och Djurgården) fick uppföra ett plasttält för inomusträning. På området har också under en period funnits ett långsmalt tränings skjul för friidrott där bland annat stavhopparna hållit till. Stora Mossens IP torde dock vara mest berömd för sin ishockeyrink, som så småningom blev konstfrusen och 1969 försågs med plasttält, det första i landet. Ombyggnaden kostade ”bara” 300 000 kronor. Tältet blev så småningom, 1978, en riktig ishall. Idag finns där till och med två ishallar och den stora fotbollsplanen är sedan 2002 försedd med den nya generationens konstgräs. På fyra allvädersbanor bedriver Bromma IF sin stora ungdomsverksamhet i friidrott.

Sportpalatset

Sportpalatset var i många år badandets och simningens högborg i Stockholm. Sportpalatset invigdes i juni 1934 och fanns i en av Stockholms största byggnader, ett 16 våningar högt hus vid S:t Eriksbron. Byggnadskostnaden uppgick till sex miljoner kronor och i anläggningen

fanns då en av världens största simarenor inomhus med en simbassäng på 50 × 12 meter (då landets enda tempererade 50 metersbassäng) och med en läktare för 2 000 åskådare, varav 1 200 sittande. Många välkända simlärare har funnits vid badet, bland annat Sally Bauer och Arne Borg. På 1950-talet avtog intresset för "Sportis" som det kallades, samtidigt som andra simhallar byggdes. Besöksantalet minskade drastiskt och 1958 lades badet ner.

Hjorthagens IP

Tack vare idogt uppvaktande hos Stockholms stad av de arbetare vid Gasverket och Värtaverket som bodde i stadsdelens arbetarbostäder och som behövde en ersättning för den lilla sandplanen som fanns för ungdomarna blev idrottsplatsen i Hjorthagen verklighet. Den invigdes 1934. Anläggningen omfattade då en fotbollsplan av gräs med måtten 100 × 60 meter med 379,6 meter långa löparbanor runt samt en träningsplan av grus. Namnet Hjorthagen antyder att det kommer från hagen där det fanns så många "kungliga" hjortar innan det blev ett samhälle.

20

Idrottsplatsen fick 1982 en ny gräsplan i samband med en ombyggnation av idrottsplatsen för 1,5 miljoner kronor. Där har nu i flera år spelats allsvensk damfotboll med Djurgårdens IF och division 2-fotboll med anrika Värtans IK. Publikrekordet är 2 700 åskådare i en fotbollsmatch 1935 i dåvarande Division 2 mellan Värtans IK och Skärblacka från Östergötland.

Zinkensdamms IP

Området var från början en sjöbotten, blev sedermera ett träskområde innan bebyggelsen kom. 1685 förvärvade den tyske köpmannen Frantz Zink fastigheten i området och trots att han bara bodde där i fem år hann han sätta sin prägel på området och dessutom även anlägga en damm. Den dammen är upprinnelsen till namnet Zinkensdamm enligt många samstämmiga bedömare.

Idrottsplatsen byggdes 1936 och invigdes i maj 1937 med bland annat fotbollsmatchen Reymersholm–Djurgården. Anläggningen har sedan blivit ett eldorado för många fotbollsföreningar, bland annat Reymersholms IK och de övriga söderklubbarna som Högalids IF, IK Sture med flera. I många år var Zinken spelplats för bandy för såväl Reymersholm som AIK, Göta och Tellus. På anläggningen har utövats friidrott med IF Linnéa, den har varit SM-arena i skridsko, start- och målplats för Midnattsloppet och där inledde gymnastikledaren Elly Löfstrand och Konsum sina massmönstringar med husmorsgymnastik i mitten av förra seklet. På 1980-talet byggdes anläggningen om. Konstgräsplan, konstfrusen bandybana och allväders-

Hjorthagens IP

banor istället för de tidigare kolstybbsditona. Ishockeyrinken som funnits där några år blev konstfrusen och fick tak. När sedan Hammarby IF återkom till bandyns allsvenska har anläggningen blivit något av den sportens Mecka samt VM-arena 1997, 2004, 2006 och 2009.

Publikrekordet för anläggningen härrör sig dock från 1941 då inte mindre än 11 543 åskådare (inofficiellt runt 17 000 sägs det) såg den allsvenska kvalmatchen mellan Reymersholm och IFK Eskilstuna. Vissa hävdar att anläggningen är norra Europas mest frekventerade idrottsplats, i princip öppen årets alla dagar för idrottsföreningar, för allmänhet, för skolor och andra intresserade. Zinkensdamm har på senare år varit en elitseriearena för såväl bandy som landhockey och amerikansk fotboll. ”Zinken” har även använts för popkonserter.

SALK-hallen

Tennisanläggningen vid Alvik byggdes 1936 och skulle rymma 2 500 åskådare. Vid arrangemang där stora delar av golvet kunde användas, kunde man få in 4 000 åskådare. Hallen invigdes i november 1937 och kostade då svindlande 750 000 kronor.

1980 fick hallen en ansiktslyftning efter en ombyggnad, som kostade hela 5,5 miljoner kronor, sedan Stockholm stad ställt upp med ett borgenslån på 5 miljoner och Stockholms Allmänna Lawn tennis Klubb, SALK, stått för resten. För det fick man tre nya banor till de tidigare nio. 1985 tillkom ett tak för 2,7 miljoner kronor. En häftig brand i september 1993 ödelade hela anläggningen, men elva månader senare fanns en ny och fräsch hall på samma plats. Anläggningen har genom åren inte bara använts för tennis, utan där har även förekommit basketboll, boxning, brottning, bordtennis, gymnastik och pistolskytte. Konstutställningar, frälsningsmöten och operaföreställningar har också hållits under det välkända, välvda taket. SALK-hallen ägs av Stockholms Allmänna Lawn tennis Klubb och drivs av AB Salktennis.

Forsgrénska badet

Forsgrénska badet byggdes 1939 och namnet kommer från förre grosshandlaren C.R. Forsgren, avliden redan 1901, från vars donation, den Forsgrénska Fonden, det utanordnades ett större bidrag till Medborgarhusets byggnadskostnader. Bassängen är 33,3 × 12 meter och kunde med en borttagbar brygga avdelas till den mer tävlingsvänliga längden 25 meter. Hoppställningar upp till nio meter fanns och läktarna rymde 875 åskådare. Det fanns sex simbanor och vattenpolomål. Badet med sina dåvarande karakteristiska omklädningsrum en trappa upp, har alltid varit välbesökt. Under år 1945 hade badet inte mindre än 485 000 besök. Den 14 maj 1987 stängdes badet för en omfattande renovering och öppnade halvannat år senare. Efter

renoveringen finns också en plaskdamm för de yngre samt ett gym en trappa upp i de forna omklädningsutrymmena. I fastigheten finns sedan länge en idrottshall som används främst för volleyboll eftersom ytan ”bara” är 36 × 17 meter. Men där utövas också handboll, innebandy, basketboll, badminton, tennis och danssport.

Eriksdalshallen

Denna klassiska arena invigdes i oktober 1939 och kostade 675 000 kronor att bygga. När hallen firade femtioårsjubileum 1989 hade den nyttjats av 24 olika idrotter där handboll, boxning och gymnastik dominerat. Men Eriksdalshallen har också genom åren erbjudit udda idrotter som casting, dragkamp och backhoppning (!). Den senare grenen genomfördes i en liten backe från den lilla hallen in i den stora. Eriksdalshallen har ju bestått av två planer. Den stora, plus en lite mindre på tvären, som vid stora folkliga evenemang försågs med extraläktare som placerades genom en öppning i väggen bakom ena målet i stora hallen.

1949 var det i Eriksdalshallen urpremiär i Skandinavien för inomhuslöpning. Banans varv var 100 meter och kurvorna var starkt doserade. Brottning-VM har arrangerats i hallen liksom bordtennis-VM och inte mindre än tre VM i tyngdlyftning. Otaliga SM-tävlingar i boxning har också skett där. 2002 återinvigdes hallen efter en stor renovering under halvannat år. Även om anläggningens golv är detsamma är resten ordentligt uppfräschat.

Mälarhöjdens IP

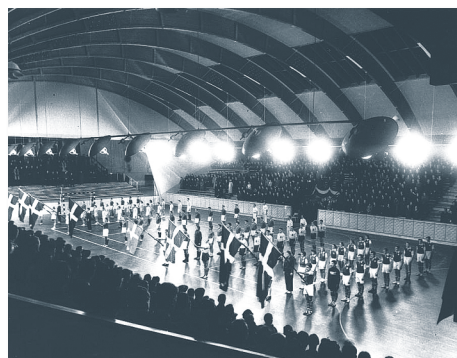
Idrottsplatsen invid E4-E20 i södra Stockholm invigdes 1943 och är numera försedd med en fotbollsplan av gräs, en grusplan, en tennishall samt den tidigare utomhusrinken som nu är en av stadens ishallar. Den sistnämnda är bland annat en träningsplats för Djurgårdens IF.

Under en tid i mitten av 1900-talet var idrottsplatsen ett Eldorado för såväl friidrott som skridsko. Åtskilliga högklassiska nationella friidrottstävlingar har utkämpats på kolstybbsbanorna och flera svenska mästerskap i skridsko har ägt rum där. Nu dominerar tennis, fotboll och ishockey verksamheten på idrottsplatsen.

Kungliga Tennishallen

Kungliga Tennishallen ritades av arkitekt Sture Frölén och kostade 2,3 miljoner kronor att bygga. Invigningen skedde i november 1943 av tenniskungen Gustav V. Stora Hallen var bland annat försedd med 32 karakteristiska tvåmannaloger för vilka ett antal personer hade betalat 3 000 kronor var och som man sedan hade rätt till i 45 år. Anläggningen hade då en yta på

Eriksdalshallen

128 × 50 meter och innehöll en tävlingsbana, dimensionerad efter måtten för internationell handboll, samt fyra träningsbanor för tennis, klubblokaler, restaurant och festvåning, kontorslokaler, personalbostäder och lagerlokaler etc.

Genom åren har anläggningen byggts både till, om och på och består i dag av inte mindre än sexton inomhusbanor och fem utomhusbanor för tennis samt åtta squashbanor. Den har inte bara använts för tennis utan även för boxning, bordtennis-VM, fäktning och konserter av olika slag. Bland alla som gästade Kungliga Hallen som den kallas, kan nämnas Duke Ellington, Louis Armstrong, Tommy Steele, Beatles, Rolling Stones, Johnny Cash och David Bowie. På senare år har den säkert blivit mest känd som tävlingsarena för Stockholm Open i Tennis, även om den turneringen under några år var utlokaliserad till Globen.

Ängby IP

Under hösten 1944 kom besked från Idrottstyrelsen i Stockholm att Arbetsmarknadskommis-sionen beviljat arbetstillstånd ”för bl.a. Ängby nya Idrottsplats med två bollplaner – och naturligtvis löparbanor”. Planerna var att den skulle vara klar 1946 men den invigdes inte förrän september 1947 och den tillhör en av de mest idylliska idrottsplatserna i Stockholm belägen bland villorna i Norra Ängby. Inte mindre än 2 000 personer såg invigningen – med bland annat AIK-orkestern. ”Ängby Idrottsplats utgjorde en prakt för ögat där den låg inbäddad bland tät skog och vackra trädgårdar” skrev man i en stockholmstidning. Idrottsplatsen har under 2006 försetts med konstgräs för fotboll och allvädersbanor för friidrott.

Vasaparken

Här spelades på 1940- och 1950-talen mycket utomhushandboll till nöje för stadsdelens många ”gubbar” som gärna tittade på ”fruntimren”. Handbollsmatcherna var en av Stockholms dåtida attraktioner och Vasaparken en högt frekventerad idrottsplats med sin stora runda plan med ypperligt gräs. Vintertid fanns en skridskobana uppspolad och stora delar av Stockholm utnyttjade den, ung som gammal. Numera används parken för fotbollspel för ungdomar och allehanda andra fritidsaktiviteter. Under 2005 försågs den centrala delen av gräsytan med konstgräs för lek och ungdomsfotboll. Denna yta har under vintern konstfrusen is.

Gubbängens IP

På idrottsplatsen, som byggdes i mitten av förra seklet, finns sedan 1969 den enda permanenta speedwaybanan i huvudstaden – sedan banan vid Hammarby IP lagts ner. Här kördes ett tag

allsvensk speedway med Getingarna och dess stjärnor. Sedan december 1990 finns på anläggningen en av Stockholms konstfrusna bandybanor, ett projekt som kostade fem miljoner kronor. Innanför speedwaybanorna finns numera en stor fotbollsplan av konstgräs, och strax intill en stor fotbollsplan av grus som på vintern är den konstfrusna bandybanan. Det finns också en sjuannaplan av grus som på vintern spolats upp som naturis för bland annat allmänhetens åkning. Fotbollsplanen/speedwaybanan har en publikkapacitet på 1 500 personer, bandybanan 1 000.

Åkeshovs sim- och idrottshall

Simhallen invigdes först av anläggningens olika delar, i juni 1959, med en 25-metersbassäng, hoppturn och läktare med 400 åskådarplatser samt en mindre simbassäng för undervisningsändamål. Bowlinghallen med åtta banor och med landets första automatiska kägelsesningsmaskiner togs också i bruk 1959. Samma år beslöts att även bygga en sporthall ritad av arkitekt SAR Åke E. Lindqvist.

26

I januari 1960 sattes spaden i marken och sporthallen invigdes hösten 1961. Den beräknades ha kostat totalt 3,8 miljoner kronor. Den stora hallen är på 37 × 34 meter med motordriven ridåvägg och teleskopläktare. Den har varit allsvensk basketarena och åtskilliga nationella och internationella gymnastiktävlingar har hållits där liksom fäkttävlingar. I källarvåningen finns tränings-salar för boxning och brottning. I en 1993–1994 uppförd sidohall finns allehanda utrustning för gymnastik med bland annat flera hoppgröpar.

Enskedehallen

Stockholms stadsfullmäktige beslöt redan 1946 att uppföra en idrottshall i anslutning till Enskede Läroverk. En summa av 2,3 miljoner kronor beviljades till bygget – men det gavs inget byggnadslov. Byggnadslov beviljades först 1956 men då hade staden tvingats skjuta till ytterligare miljoner och när hallen invigdes i september 1960 hade den sammanlagt kostat 5,3 miljoner. Förutom den stora hallen finns en gymnastiksal som kan delas till två hallar med en ridåvägg. Det finns mindre lokaler för såväl bordtennis som budo, brottning, gymnastik, boxning och tyngdlyftning.

Inom anläggningen finns dessutom ett mindre bassängbad samt en bowlinghall som gjort sitt till att göra anläggningen känd långt utanför stadens gränser. I samband med konserter och annat, om man använder en del av golvet, är åskådarakapaciteten i stora hallen 1 000 personer. I anläggningen har genom åren spelats åtskilliga europacupmatcher i handboll med Stockholms-

polisens damlag, allsvenska matcher och det har arrangerats stora internationella tävlingar i brottning och budo. Det har också förekommit idrotter som basketboll, boxning och tyngdlyftning.

Brännkyrkahallen

Stadsfullmäktige beslöt i februari 1961 att bevilja ett anslag på 4,8 miljoner kronor för uppförande av en idrottshall, Brännkyrkahallen, i anslutning till Brännkyrka Läroverk. Arkitekten och professorn Paul Hedqvist ritade och det började byggas våren 1962 och hallen invigdes i början av 1964.

Anläggningen består av en stor idrottshall, två mindre gymnastiksalar som kan slås ihop till en stor, samt motionsrum för träningsverksamheter för bordtennis, brottning, boxning, fäktning och tyngdlyftning. I anläggningen finns en bowlinghall med nio banor och en särskild lokal för luftgevärsskytte. Den stora hallen som har en åskådarläktare för 700 personer är måhända mest känd som basketarena, men där har förekommit såväl stora bordtennistävlingar som handboll, tennis, volleyboll, badminton, basketboll, innebandy budo, judo, danssport och taekwondo.

Grimsta IP

Vid invigningen, som förrättades av borgarrådet Helge Berglund i september 1964, hette anläggningen egentligen Grimsta Sportfält. Anläggningskostnaderna var 2,5 miljoner kronor och omfattade en gräsplan för fotboll med löparbanor och anordningar för hopp och kast, en grusplan för fotboll och en konstfrusen isrink för ishockey och konståkning. Inom området finns dessutom ett antal fotbollsplaner av gräs i olika storlekar på fältet utanför själva den inhägnade idrottsplatsen. Det finns också en ridhusanläggning med stallar och två ridhus. Den forna isrinken har försetts med tak och har kallats PEAB-hallen efter sponsorn för hallbygget. IF Brommapojkarna har kansli och klubbstuga på idrottsplatsen och strax utanför har även Vällingby AIK sin klubbstuga.

Hagsätra IP

Första delen av Hagsätra IP, den konstfrusna isbanan, blev klar i november 1965 och hela idrottsplatsen i augusti 1968. De totalt 75 000 kvadratmeterna kostade 1,55 miljoner kronor att bygga. Anläggningen omfattar en konstgräsplan och en sandplan, en konstisbana och en löparbana med allvädersbeläggning. Under en period fanns också en handbollsplan och fyra

tennisbanor med plasttak över. Idrottsplatsen drivs numera på uppdrag från idrottsförvaltningen av Rågsveds IF.

Kärrtorps IP

Idrottsplatsen invigdes i september 1966 och är belägen alldeles på gränsen till Nackareservatet. Den kostade 2,5 miljoner kronor att bygga och bestod vid invigningen av en stor fotbollsplan av gräs, en mindre plan för handboll, löparbanor samt anläggningar för hopp och kast samt fyra tennisbanor, varav tre s.k. Barracuda-tält för att kunna användas även vintertid. 1974 tillkom en motionscentral som drevs i privat regi. Från början fanns även en konstfrusen utomhusrink med läktare för 1 400 personer. Rinken har under senare år flyttats inom idrottsplatsen. Den tidigare naturgräsplanen är numera försedd med konstgräs och löparbanorna har försetts med allvädersbeläggning. På Kärrtorps IP har på senare år spelats fotbollsmatcher i våra nästnäst högsta serier. Här spelade Lennart "Nacka" Skoglund ytter i Kärrtorp IK:s division-4-lag (nuvarande division 2) sedan han lämnat proffslivet i Italien och spelat i Hammarby IF åren 1964–67. "Nacka" drog inte mindre än 1 700 åskådare till premiären mot Gustavsberg.

28

Högdalens sim- och idrottshall

Anläggningen invigdes i augusti 1971 och består av såväl simhall som idrotts- och bowlingdito i princip mitt i Högdalens Centrum. För 12,8 miljoner kronor kunde man bygga hela anläggningen på 49 500 kvadratmeter bestående av en simanläggning (25-metersbassäng med sex banor) med bastu och vinterträdgård. Det finns klubbrum för olika idrottsföreningar, och motionsrum för brottning, judo och tyngdlyftning, bordtennis och bågskyttebanor samt utrymmen för pistolskytte och dans. Naturligtvis finns även en avdelning för styrketräning med motionscyklar och allehanda redskap. Idrottshallen är användbar för innebandy, handboll, gymnastik, basketboll, tennis, badminton och volleyboll. Hallen har måtten 40 × 20 meter och kan vid konserter, tyngdlyftning, brottning och liknande maximalt härbärgera 900 åskådare, varav 300 på den fasta läktaren.

Vällingby sim- och idrottshall

Redan 1952 när förorten Vällingby byggdes förekom de första ritningarna på "Vällingby Sportanläggning". Men det tog ytterligare 20 år innan planerna genomfördes. Ett anslag beviljades 1966 på 12,9 miljoner kronor men det hela försenades efter protester och annat. I november 1970 kom man äntligen igång och hallen invigdes i augusti 1972 till en kostnad

Kärrtorps IP

av 20,6 miljoner. Stora idrottshallen har måtten 42×21 meter och används för många idrotter: gymnastik, handboll, handikappidrott, tennis, basketboll, volleyboll, badminton, budo, danssport och innebandy. Självfallet finns också bordtennis på elitnivå genom Ångby SK. I hallen finns en gymnastiksal på totalt 36×18 meter som kan delas på mitten med en ridåvägg. Det finns också en simhall med 25-metersbana och en mindre bassäng på 12,5 meter. I anläggningen finns även speciella rum för budo, brottning och tyngdlyftning. Bordtennis, som är en stor sport i hallen, har dessutom en egen lokal på 15×30 meter.

Sätra IP

Idrottsplatsen invigdes i september 1973 och bestod av en fotbollsplan av gräs med 400 meters löparbanor av rödstybb och anordningar för hopp och kast. Grusplan för fotboll fanns också som sedermera fick lämna plats för en inomhushall för friidrott som bland annat varit tävlingsplats för SM vid flera tillfällen. För vinteridrotterna finns idag också en konstisbana för allmänhetens åkning. En uterink fanns tidigare som senare fick tak och kallades MB-hallen efter ishockeyföreningen Mälärhöjden/Bredäng Hockey som driver hallen. Löparbanorna har under senare år försetts med allvädersbeläggning.

Spånga IP

Här låg tidigare Sveriges första rundradiostation, Stockholm-Spånga. Den revs när idrottsplatsen började byggas 1971. År 1974 blev två fotbollsplaner med grus klara. Åren 1976–1978 färdigställdes själva idrottsplatsen. Den totala kostnaden för hela anläggningen beräknades till 17,4 miljoner kronor. 1977 fick Spånga IP en konstfrusen bandybana som användes första gången i november och invigdes officiellt i december med en landskamp Sverige–Sovjet. Bandybanan har en åskådarläktare för 1 000 personer och har genom åren använts för bland annat allsvenskt spel för damer. Idrottsanläggningen blev helt klar 1978 och består förutom bandybana och de två fotbollsplanerna av grus även av huvudplanen som är en fullstor fotbollsplan av gräs med omgivande allvädersbanor för löpning samt hopp- och kastutrymmen. Från början fanns också en konstfrusen ishockeyrink och ytterligare en konstfrusen isplan för allmänhetens åkning. Rinken försågs 1987 med tak och läktare för 500 åskådare och används för ishockey och konståkning. 2005 uppfördes här också en fotbollshall med en 65×40 meter stor spelyta.

Farsta sim- och idrottshall/Farsta IP

Farstahallen började planeras i slutet av 1960-talet. Första spadtaget togs i februari 1973 och

Grimsta IP

den invigdes i januari 1975 till en byggkostnad av 22 miljoner kronor. Anläggningen består av idrottshall, gymnastiksal och simhall. Stora idrottshallen har måtten 42 × 21 meter och med sju meters takhöjd kan den användas för handboll, basketboll, tennis, volleyboll, badminton, innebandy, fotboll och dans. Läktaren i stora hallen tar 300 sittande och 100 stående åskådare. De bägge gymnastiksalarna kan slås samman till en sal med måtten 38 × 18 meter och i anläggningen finns också en simhall, vars stora bassäng är 25 × 14 meter. Farstahallen har också en korthållsbana för luftgevärsskytte, samt tre motionsrum för bordtennis, styrketräning och budo. Utanför idrottshallen finns en modern utomhusanläggning med konstgräs omgiven av löparbanor, en fotbollsplan av grus, tennisbanor samt en konstfrusen isbana som nu är ishall.

Skärholmens sim- och idrottshall

Skärholmens sim- och idrottshall blev klar hösten 1980 och byggherre var Svenska Bostäder. Från början skulle bygget av hallen inledas 1969 men det kom igång först nio år senare, 1978. Hallen ritades av arkitekt SAR Per Persson och fick ett ovanligt centralt läge, mitt i Skärholmens Centrum bara 100 meter från Skärholmens tunnelbanestation. Anläggningen beräknas ha kostat 40 miljoner kronor. Anläggningen har två våningar över mark och en källarvåning och den består i huvudsak av tre delar: simhallen, idrottshallen och gymnastiksalarna. Simhallen fick tre bassänger, en stor 25-metersbassäng, en mindre undervisningsbassäng och en plaskbassäng. Stora idrottshallen har måtten 42 × 30 meter, där en stor yta dock tas upp av en teleskopläktare med plats för 500 personer. Den lilla hallen har måtten 42 × 16 meter och kan delas av på mitten med vikväggar. Skärholmshallens stora hall har bland annat varit allsvensk arena i handboll men där har också förekommit tävlingar i badminton, budo, landhockey, basketboll, handikappidrott, volleyboll och innebandy. I simhallen har det självfallet förekommit många simtävlingar.

Förutom dessa 44 omtalade idrottsanläggningar i Stockholm uppräknas i gamla uppslagsverk dessutom några mer eller mindre välkända anläggningar:

- 🚩 Kaknäs skjutbana, byggd 1880 (nedlagd)
- 🚩 Stora Skuggans skjutbana, byggd 1901 (nedlagd)
- 🚩 Tranebergs IP, byggd 1911 (stängdes 1935)
- 🚩 Sveahallen (bowling), byggd 1929
- 🚩 Smedslättens tennisbanor, byggda 1930
- 🚩 Badmintonstadion (Gärdet), byggd 1943 (nedlagd för några år sedan)

Bilder

Omslagets insidor:

Fiskartorpet 1904–06, Stockholms Stadsmuseum
Globen, Foto: Björn Alfredsson

Inlaga:

Johanneshovs IP, Ingemar Johansson möter Henry
Cooper i en EM-match 1957. Foto: Jan Ehnemark,
SvD och Stockholms Stadsmuseum

Grimsta IP, Foto: Erik Bjernulf

Centralbadet, Stockholms stadion och Horns-
bergsvelodromen, Stockholms Stadsmuseum

Eriksdalshallen (stora bilden) och Kärrtorps IP,
Foto: Björn Alfredsson

Övriga bilder, Idrottsförvaltningen, Stockholms stad

Idrottsanläggningar i Stockholm – en historisk exposé presenterar kortfattat ett 40-tal av Stockholms stads största idrottsanläggningar. En del av dem finns inte längre utan har fått bereda plats för andra verksamheter. De representerar dock viktig idrottshistoria. De flesta presenterade anläggningarna är fortfarande i bruk för stadens mångfacetterade och rika idrottsliv.

Idrotten och platserna för att utöva den, vare sig det sker i form av motion, amatöridrott eller elitevenemang, har varit och är en del i det som gestaltar stadens kultur och själ. Den höga pulsen (både hos utövare och åskådare) och dramatiken finns på alla idrottsarenor. Bakom varje presentation döljer sig många upplevelser, en hel del besvikelser men inte minst ett starkt folkligt engagemang för idrotten.

Björn Persson, verksam på Dagens Nyheter och ordförande i Stockholms Idrottshistoriska Förening har sammanställt skriften.

Idrottsförvaltningen

Box 8313

104 20 Stockholm

www.stockholm.se/idrott